

סדר
טו
בשבט

הלכות ט"ו בשבט

מִרְנַן הַרשֵׁל"צ הַרְבּ מַרְדְּכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

[מתוך ספרו "מאמר מרדכי למועדים וימים"]

דיני וענייני היום

א. ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות לענין ערלה ולענין תרומות ומעשרות. אין אומרים בו תחנון, כי שמחת האילן משפיעה על שמחת האדם - "כי האדם עץ השדה" (עיין שולחן ערוך קלא"ו).

ב. נוהגין להרבות באכילת פירות האילן בליל וביום ט"ו בשבט, ומשתדלים שיהיו מהפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל. (עיין מגן אברהם קלא"ס"ק טז, כף החיים ס"ק צז משנה ברורה ס"ק לא).

ג. עדיף לאכול מפירות שגדלו בארץ ישראל ולברך עליהם תחילה אם הם מאותו סוג של פירות חו"ל (עיין בן איש חי מטות ואחרונים).

ד. יש להקפיד במיוחד ביום זה על הברכות שמברך על הפירות שיהיו כדין, ויהיו בכונת הלב, כיון שבהם מביא האדם ברכה לפירות האילן. (עיין ראש השנה טז ורש"י שם ד"ה שתי הלחם)

סדר ברכות הנהנין

א. סדר הברכות נרמז במלים "מגע אש":

מזונות - "המוציא" "מזונות".

גפן - ברכה על יין.

עץ - ברכה על פרי העץ משבעת המינים או פרי העץ אחר אם אין משבעת המינים (ולהרמב"ם תמיד מברך על פרי שחביב עליו).

אדמה - ברכה על פרי אדמה משבעת המינים (כגון חיטה שלמה לא מבוקעת) או אחר.

שהכל - ברכה על מים וכדומה או ברכה על דבר שאינו יודע ברכתו.

אמר ר' אבא:

אין לך קץ מגלה מזה, שנאמר:

**"ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו
לעמי ישראל כי קרבו לבוא" (יחזקאל לו).**

**כשתתן ארץ-ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ,
ואין לך קץ מגלה יותר מזה.**

[סנהדרין צח, א: רש"י שם]

■ הסדר נערך בהדרכת הרב שמואל אליהו שליט"א

ב. לְמַשָּׁל אִם יֵשׁ לַפְּנֵי עוֹגָה וַיֵּין - קִדְּם יִבְרַךְ "מְזוֹנוֹת" עַל הָעוֹגָה וְאַחַר כֵּךְ "הַגָּפֶן" עַל הַיַּיִן. אִם יֵשׁ יַיִן וַזֵּית אוֹ תִמְרֵי יִבְרַךְ קִדְּם עַל יַיִן וְאַחַר כֵּךְ "הָעֵץ" פְּרוֹת הָעֵץ.

ג. אִם יֵשׁ לַפְּנֵי גַם זֵית וְגַם תִּמְרֵי וְגַם יַיִן יִבְרַךְ עַל הַיַּיִן תְּחִילָה וְאַחַר כֵּךְ עַל הַזֵּית וַיֵּאכֹל מִמֶּנּוּ וְאַחַר כֵּךְ יֵאכֹל גַּם מֵהַתִּמְרֵי אִם רְצוֹנוֹ בְּכֵךְ (בֶּן אִישׁ חֵי מִטוֹת א').

ד. מִפְּנֵי מַה מְזוֹנוֹת קוֹדְמִים לְכָל דְּבָר? כִּיּוֹן שֶׁהֵם רֵאשׁוֹנִים בְּפִסּוּק "אֲרָץ חֹטָה" וְשִׁעְרָה וְגַפְּנָה וְתֵאנָה וְרִמּוֹן אֲרָץ-זֵית שְׁמֵן וְדָבָשׁ.

ה. מִפְּנֵי מַה גִּפְּנֵי קוֹדְמֵי לָעֵץ? כִּיּוֹן שֶׁיַּיִן מִשְׁבַּעַת הַמַּיִנִּים, וְהוּא דְּבָר חֲשׁוֹב שְׁנֵאמַר עָלָיו "וַיַּיִן יִשְׁמַח לִבָּב אָנוּשׁ", וְקָבְעוּ לוֹ בְּרִכָּה מִיְחֻדָּת "בוֹרָא פְּרִי הַגָּפֶן" לְכֵן הוּא קִדְּם לְכָל הַפְּרוֹת. (שם ס"ע ד ה)

ו. מִפְּנֵי מַה דְּבָר שְׁבָרְכָתוֹ "בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ" קִדְּם לְדָבָר שְׁבָרְכָתוֹ "בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה"? כִּיּוֹן שֶׁבְּרַכְתָּ "בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ" חֲשׁוֹבָה יוֹתֵר (עֵיין מִשְׁנֵה בְּרוּרָה ס"ק יא וְכַף הַחַיִּים ס"ק יד).

ז. מִפְּנֵי מַה כָּלֵם קוֹדְמִים לְדָבָר שְׁבָרְכָתוֹ "שֶׁהַכֹּל"? כִּיּוֹן שֶׁבְּרַכּוֹת אֵלוֹ חֲשׁוֹבוֹת יוֹתֵר שֶׁהֵן מְבָרְרוֹת, שְׂאִינֵן פּוֹטְרוֹת אֲלֵא מִיֵּן אֶחָד בְּלִבְדָּ. וְאֵלוֹ בְּרַכְתָּ "שֶׁהַכֹּל" בְּרִכָּה כּוֹלֶלֶת הַרְבֵּה מַיִנִּים (עֵיין שֵׁם ס"ע ג).

ח. מִבְּרַךְ עַל הַפְּרִי הַ"קוֹדֵם" רַק כְּשֶׁרוֹצֶה לְאָכֹל מִמֶּנּוּ, אֲךָ אִם הַ"קוֹדֵם" נִמְצָא עַל הַשְּׁלֶחֶן וְאִינוֹ רוֹצֶה לְאָכֹל מִמֶּנּוּ - לֹא מְקַדֵּים לְבָרַךְ עָלָיו (שֵׁם ס"ע ה, כַּף הַחַיִּים ס"ק נג, מִשְׁנֵה בְּרוּרָה ס"ק לא).

ט. כְּשֶׁמְבָרַךְ עַל הַ"קוֹדֵם", יֵשׁ לְהַקְדִּימוֹ אֶף עַל פִּי שֶׁהַמְּאָחַר חָבִיב לוֹ יוֹתֵר.

קְדִימָה לַחֹטָה

י. בְּרַכְתָּ "הַמוֹצֵיא" קוֹדְמֵי לַ"בוֹרָא מִיַּיִן מְזוֹנוֹת", וְשִׁתִּיחֵן קוֹדְמוֹת לְבְּרַכְתָּ הַיַּיִן. וְלִכֵּן בְּשִׁבְתָּ וַיּוֹם טוֹב כְּשֶׁמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן צְרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת הַפֶּת "שְׁלֵא יִרְאֶה בּוֹשֶׁתוֹ", שְׁמַקְדִּימִין לוֹ בְּרַכְתָּ הַיַּיִן. וְכֵן בְּשִׁחְרִית שְׁמַקְדֵּשׁ וְאוֹכֵל אַחַר כֵּךְ

מִיַּיִן מְזוֹנוֹת, צְרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת הַמְזוֹנוֹת בְּשַׁעַת הַקְּדוּשׁ (עֵיין מִשְׁנֵה בְּרוּרָה ס"ע רעא ס"ק מא וְכַף הַחַיִּים ס"ק נג).

יא. אִם יֵשׁ בֵּין פְּרוֹת הָאֲדָמָה "שְׁלוּה" (חֹטָה שְׁלֵמָה קְלוּיָה אוֹ מְבַשְּׁלָת) שְׁבָרְכָתָה הָאֲדָמָה - הִיא קוֹדְמֵי לְכָלֵם, שְׁכֵּן חֹטָה נִמְנָתָה בְּרֵאשׁ (שֵׁם ס"ע ה).

יב. אִם אוֹכֵל פְּרִי שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ הַנְּאֻתוֹ, כְּגוֹן הַכּוֹסֵס חֹטָה שְׂאִינָה מְבַשְּׁלָת - אֵינֵן לָהּ קְדִימָה. וְלִכֵּן חֹטָה שְׁלֵמָה אֶפְלוֹ שְׁמַבְרַךְ "הָאֲדָמָה" אֵינָה קוֹדְמֵי לַפְּרוֹת הָעֵץ. אֲבָל לְחֵם וְעוּגוֹת קוֹדְמִים לְכָל פְּרוֹת הָעֵץ (שֵׁם).

קְדִימָה לַפְּרוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבַּחָה בָּהֶם אֲרָץ יִשְׂרָאֵל

יג. בְּשִׁבְעָה מַיִנִּים נִשְׁתַּבַּחָה אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, דְּכָתִיב: "כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֲרָץ טוֹבָה. אֲרָץ נַחֲלֵי מַיִם עֵינַת וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֲרָץ חֹטָה וְשִׁעְרָה וְגַפְּנֵי וְתֵאנָה וְרִמּוֹן אֲרָץ-זֵית שְׁמֵן וְדָבָשׁ". לְכֵן, אִם יֵשׁ לַפְּנֵי פְּרוֹת עֵץ שׁוֹנִים, יִבְרַךְ עַל פְּרִי מִשְׁבַּעַת הַמַּיִנִּים מִפְּנֵי חֲשִׁיבוֹתָם (רִיא ס"ע א).

יד. כָּל פְּרִי מִ"שְׁבַעַת הַמַּיִנִּים" אֶפְלוֹ אֵינוֹ חָבִיב לוֹ בְּאֶפְסוֹ אִישִׁי וְאֶפְלוֹ הוּא רַק חֲצִי פְּרִי - הוּא רֵאשׁוֹן לְבְּרַכָּה. רַק אִם אֵין פְּרִי מִ"שְׁבַעַת הַמַּיִנִּים" - יִבְרַךְ עַל הַ"חָבִיב" מִפְּרוֹת הָעֵץ שֶׁלִּפְנֵינוּ, וְאַחַר כֵּךְ עַל הַ"חָבִיב" מִפְּרוֹת הָאֲדָמָה, וְאַחַר כֵּךְ עַל הַ"חָבִיב" שְׁבָרְכָתוֹ "שֶׁהַכֹּל" (עֵי בֶן אִישׁ חֵי מִטוֹת א').

טו. יֵשׁ מַעֲלָה לַפְּרִי מִ"שְׁבַעַת הַמַּיִנִּים" רַק אִם נִגְמַר בְּשׁוּלוֹ שֶׁל הַפְּרִי, אֲבָל פְּרִי שְׁלֵא נִגְמַר בְּשׁוּלוֹ וְהוּא בְּסֵר - אֵינֵן לוֹ מַעֲלָה (עֵי בֶן אִישׁ חֵי מִטוֹת א' כַּף הַחַיִּים ס"ק טו מִשְׁנֵה בְּרוּרָה ס"ק כ).

קְדִימָה בֵּין פְּרוֹת "שְׁבַעַת הַמַּיִנִּים"

טז. אִם יֵשׁ לַפְּנֵי כַּמָּה פְּרוֹת מִשְׁבַּעַת הַמַּיִנִּים - צְרִיךְ לְהַקְדִּים אֶת זֶה שְׁקָרוֹב לַמְּלָה "אֲרָץ" בְּפִסּוּק הַבָּא: "אֲרָץ חֹטָה" (לְחֵם וְעוּגָה אוֹ תְּבַשִּׁיל חִיטִּים-1) וְשִׁעְרָה (לְחֵם שְׁעוּרִים-2) וְגַפְּנֵי (עֲנַבִּים-3) וְתֵאנָה (4) וְרִמּוֹן (5) אֲרָץ-זֵית שְׁמֵן (זֵיתִים-1) וְדָבָשׁ (תְּמָרִים-2).

תחילת הסדר

ר' יוחנן בן זכאי היה אומר: אם היתה נטיעה בתוך ידך ויאמרו לך: הרי לך המשיח. בוא ונטע את הנטיעה, ואחר-כך צא והקבילו (אבות דרבי נתן, ט).

עם ישראל קשור לפירות הארץ בקשר פנימי הדוק.

בשעה שגלו ישראל מעל אדמתם - גלתה השכינה ו"מעוף השמים ועד בהמה - נדדו הלכו" (ירמיהו ט). וגם הארץ היתה שממה ולא עלה בה כל עשב "כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבאים". ובשעה שחזרנו לארץ - חזרה ארץ ישראל ונתנת פריה בעין יפה.

"וכי תבואו אל הארץ ונטעתם" (ויקרא יט) אמר להם הקדוש-ברוך הוא לְיִשְׂרָאֵל: אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הווי זהירין בנטיעות, שנאמר "ונטיעתם כל עץ מאכל" (שם) כשם שנכנסתם ומצאתם נטיעות שנטעו אחרים, אף אתם היו נוטעים לבניכם. (תנחומא קדושים)

יז. כיון שבפסוק זה כתובה המלה "ארץ" שתי פעמים, כל הנמצא אחרי אחת מהן הוא הקדם לברכה. נמצא לפי זה כי זיתים ותמרים קודמים לענבים וצמוקים, לפי שזיתים ותמרים הם ראשון ושני ל"ארץ" השני, וענבים הם שלישי ל"ארץ" הראשון. ולכן יברך לפי סדר זה: 1- זיתים, 2 - תמרים, 3 - ענבים או צמוקים, 4 - תאנים 5 - ורמונים (שולחן ערוך שם ס"ד בן איש חי מטות א).

יח. אם יש לפניו חצי תמר ותאנה שלמה, יקדים את הפרי השלם אף על פי שהוא מאחר בפסוק (בן איש חי מטות ה).

קדימה לפרי שלם או חביב לו יותר

יט. אם אין פרות עץ משבעת המינים יברך על פרי העץ השלם. ואם כלם שלמים יברך על הפרי החביב עליו קדם. וכן כשיש לפניו פרות האדמה, יקדים לברך על הפרי השלם קדם, ואם כלם שלמים יברך על החביב עליו קדם (שם).

תה סכר ועונה

כ. מי ששותה תה וכדומה ורוצה להמתיק את השתיה בקבית סכר או בתמר או בפרי אחר, יברך תחלה "שהכל" על השתיה ויפטר את הפרי כי השתיה עקר והפרי כאן הוא טפל. (עיין שולחן ערוך סי' רי"ב וכף החיים שם ס"ק י"א משנה ברורה ס"ק ט).

כא. אם מתכוון לאכל עוגות ולשתות תה וכדומה, והשתיה באה להעביר את המאכל, מברך "מזונות" ופוסט את השתיה. ואם שניהם חשובים לו - יברך תחלה על המשקה ואחר כך על המזונות כדי שלא יראה המשקה כטפל לעוגות.

טעה בסדר הברכות

כב. אם בטעות ברך שלא כסדר הנכון - יצא ידי חובה ואינו חוזר ומברך.

חיטה

ספר דברים פרק ח', ז-י

כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר: ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך:

יברכו ויאכלו מזונות לאחר מכן יאמרו תפילה על הפרנסה:

רבנו של עולם הזן את העולם כולו יהי רצון מלפניך שתזמין לי פרנסתו בלי שום טרחא ויגיעה כלל בכבוד ולא בבזוי בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה והמלאה, ואל תצרכני לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם. ותקיים בי מקרא שכתוב "השלך על יהוה יהבך והוא יכלכלך"

שיר

**"ארץ חיטה ושעורה
גפן ותאנה ורימון,
ארץ זית שמן ודבש"**

תפילה לפני התחלת אכילת פירות ט"ו בשבט

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שבכח סגלת אכילת הפרות שנאכל ונברך עליהן עתה, ובסוד שרשיהן העליונים אשר המה תלויים גם, להשפיע עליהן שפע רצון ברכה ונדבה, גם הממנים והמשטרים עליהם תמלאו מעז שפע הודך לשוב שנית להגדילם ולהצמיחם, מראשית השנה ועד אחרית השנה, לטובה ולברכה, לחיים טובים ולשלום. וקיים לנו את הדבר שהבטחתנו על ידי מלאכי חוזך וגערתי לכם באוכל ולא ישחית לכם את פרי האדמה, ולא תשכל לכם הגפן בשדה אמר יהוה צבאות: השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וברך עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה תשיתהו ברכות לעד, תחדהו בשמחה את פניך, ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו, ועליהם תבוא ברכת טוב' להתברך פרוטיה במעינו, אחד המרבה ואחד הממעיט. וכל הניצוצות שנתפזרו על דינו או על ידי אבותינו, ובעוון אדם הראשון אשר חטא בפרות האילן, עתה ישובו להתפלל בעז הדר עץ החיים, ויוסר מהם כל רע, בכח שמך הגדול היוצא מפסוק חיל בלע ויקיאנו וישוב הכל לאיתנו הראשון, ולא ידח ממנו נדח, כי אתה יהוה לבדך מקבץ נדחי ישראל: ובכן את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרם בישועתך, ויד יהוה על כל העולם כלו, ותחת הנעצוץ יעלה ברוש, ותחת הסרפד יעלה הדס, והיה ליהוה לשם לאות עולם לא יפרת.

שעורה

ספר ויקרא פרק כ"ג, י"ט-ט"ז

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַפֶּהֶן: וְהִנִּיף אֶת הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת: וְנִיפְנוּ הַכֹּהֵן: וְעָשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה: וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעֵת הַהֵי"ן: וְלֶחֶם וְקֹלִי וְכֶרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מִשְׁבֹּתֵיכֶם: וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימַת תְּהִינָה: עַד מִמִּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:

שיר

שבולת שעורים אומרת:
"תפילה לעני כי יעטוף,
ולפני ה', ישפוך שיחו"

רבי אברהם דוב מאברישט עלה בראש חסידיו והתיישב בצפת. הרבי היה אדם המעורב בדעת עם הבריות, אולם זמן מה לאחר עלייתו לארץ, הסתגר הרבי בחדרו במשך תקופה ולא דיבר עם שום אדם. כמובן, שחסידיו התפלאו מאוד, ותהו לפשר ההסתגרות המוזרה. והנה, באחד הימים יצא הרבי לפתע מחדרו, התבונן על האדמה שסביבו ופניו נהרו. כשחזר, קרא הרבי לכול חסידיו לסעודה חגיגית בה יסביר להם את פשר הנהגתו החריגה. כאשר התאספו כולם פתח הרבי ואמר: דעו לכם, שבעת שגרנו בחוץ לארץ, בא אלי פעם שליח מארץ ישראל וסיפר לי בהתלהבות על מעלותיה הרבות של ארצנו הקדושה. כל כך התלהב אותו שליח, עד שאמר: "רבי הקדוש, מי שיש לו עיניים לראות, רואה שבארץ ישראל כל אבן היא יהלום".

באותה שעה התלהבתי והחלטתי לעלות לארץ. והנה, כשהגעתי לכאן, נראו לי אבני הארץ כאבנים רגילות. הבנתי, שעדיין לא זכיתי להבין את מעלת הארץ. לפיכך, הסתגרתי בחדרי ועסקתי בקדושת הארץ. והיום, כשיצאתי החוצה זכיתי וראיתי שכל אבן היא יהלום.

טוב לומר פרק זה

בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מַאֲד הוֹד וְהִדָּר לְבִשְׁתָּ: עֵטָה אֹר כְּשֶׁלְמָה נוֹטָה שְׁמַיִם כִּי־יָרִיעָה: הַמְקַרָּה בְּמַיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשֶּׁם עֲבִים רְכוּבוּ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ: עֲשֵׂה מְלֶאכֶיז רֹחוֹת מְשֻׁרְתָיו אֲשֶׁ לֵהִט: יְסֹד אֲרָץ עַל מְכוּנֶיהָ בַּל תִּמְוֹט עוֹלָם וְעַד: תְּהוֹם פְּלִבוֹשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעֲמְדוּ מַיִם: מִן גְּעַרְתָּךְ יְנוֹסוּן מִן קוֹל רַעֲמֶךָ יִחְפְּזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדוּ בַקְעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יִסְדַּתְתָּ לָהֶם: גְּבוּל שִׁמְתָּ בַל יַעֲבִרוּן בַּל יִשְׁבוּן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלַּח מַעֲנִיגִים בְּנַחְלִים בֵּין הָרִים יְהִלְכוּן: יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאִם: עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ קוֹל: מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְעֵשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לָחֵם מִן הָאָרֶץ: וַיֵּן יִשְׁמַח לִבָּב אָנוּשׁ לְהַצְהִיל פְּנִים מִשְׁמֶן וְלָחֵם לִבָּב אָנוּשׁ יִסְעֵד: יִשְׁבַּעוּ עֲצֵי יְהוָה אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָה: הָרִים הַגְּבֹהִים לִיעֲלִים סְלַעִים מְחִסָּה לְשִׁפְנִים: עֲשֵׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים שְׁמֵשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תִּשְׁתַּחֲוֶה וְיֵהִי לִילָה בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעֲרֵ: הַכְּפִירִים שְׂאֲגִים לְטָרֶף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יִאֲסֹפוּן וְאֵל מַעוֹנְתָם יִרְבְּצוּן: יִצְא אָדָם לְפַעֲלוֹ וּלְעִבְדָתוֹ עַדֵי עָרְב: מֵה רְבוּ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה כָּלֵם בְּחֻקְמָה עֲשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִנְיָךְ: זֶה הֵים גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר חֵיות קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת: שֶׁם אֲנִיּוֹת יְהִלְכוּן לִוְיָתָן זֶה יִצְרַת לְשִׁחַק בּוֹ: כָּלֵם אֲלִיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתַת אֲכָלָם בַּעֲתוֹ: תִתֵּן לָהֶם יִלְקִטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׁבַּעוּן טוֹב: תִּסְתִּיר פִּנְיֶךָ בִּיהִלוֹן תִּסָּף רוּחָם יִגְּעוּן וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן: תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וּתִחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: הַמְבִיט לְאָרֶץ וּתְרַעַד יִגַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂנוּ: אֲשִׁירָה לִיהוָה בְּחַיֵּי אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְעוֹדֵי: יַעֲרַב עֲלָיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בִּיהוָה: תִּתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יְהוָה הִלְלוּ יְהִי

גפן

אם אוכל ענבים או צימוקים יואכלם לאחר התאנה ללא ברכה

ספר מלכים א' פרק ה'

וַיֵּשֶׁב יְהוֹדָה וְיִשְׂרָאֵל לְבִטַח אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כָּל יְמֵי שְׁלֹמֹה:

”אמר רב חייא בר אשי אמר רב, עתידין אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות, שאמר כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם.” (כתובות קיב)

למה נמשלו דברי תורה לייין? לומר לך: מה יין אין מתקיים אלא בפחות שבפלים, כך דברי תורה אין מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה. (מסכת תענית)

יברכו בורא פרי הגפן, וישתו מן היין. לאחר מכן יתפללו על זיווגם למי שאינו נשוי

ריבונו של עולם אב הרחמן זכני יתברך שמך: שאמצא את בת זוגתי, משורש נשמת, ויהי רצון שהזוג יעלה יפה ובהצלחה גדולה, וגם חס ושלום אם איני ראוי לפניך יתברך, בא אני לפניך בהכנעה, ובבקשה גדולה, בזכות רבי יונתן בן עוזיאל שתזמן לי את בת זוגתי.

למי שנשוי

ריבונו של עולם זכני יתברך שמך לשלום בית אמתי. שתהיה בנינו אהבה ואחוה ונשמח אחד בשני לאורך ימים ושנים, ואזכה לראות בשמחת בני ובנותיי, שכולם יתחתנו ויקימו בית קדוש ונאמן בישראל, וזיווגם יעלה יפה ומוצלח.

**”אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת
וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצתה לך”**

למי שיש לו בנים

ריבונו של עולם זכנו שיהיו בנינו מאירים בתורה ויהיו בריאים בגופם ושכלם. ויהיו בעלי מידות טובות, עוסקים בתורה לשמה. ותן להם חיים ארוכים וטובים, ויהיו ממולאים בתורה, בחכמה, וביראת שמים, ויהיו אהובים למעלה ונחמדים למטה ותצילם מעין הרע ומיצר הרע ומכל מיני פורענויות. ויהיו להם חושים בריאים לעבודתך.

וזכינו ברחמיך הרבים שתמלא מספר ימינו באריכות ימים ושנים בטוב ובנעימים ואהבה ושלוש, ונזכה לגדל כל אחד מבני וכל אחת מבנותי לתורה, חופה ומעשים טובים. ותזמין לכל אחד מבני את בת זוגו, ולכל אחת מבנותי את בת זוגה ולא יודחו לפני אחרים חס ושלוש.

וברך מעשי ידינו ליתן להם מהר ומתן בעין יפה, ונוכל לקיים מה שאנחנו מבטיחים ליתן להם בלי נדר, ולהשיאם עם זיווגם בימי הנעורים בנחת, וברווח ובשמחה. ומהם יצאו פירות טובים, ובנים צדיקים זוכים ומזכים את ישראל.

ולא יתחלל שמך הגדול על ידינו ולא ע"י זרעינו חס ושלוש.

ומלא כל משאלות לבנו לטובה בבריאות והצלחה וכל טוב ויתגדל כבוד שמך הגדול וכבוד תורתך על ידינו ועל ידי זרעינו וזרע זרעינו תמיד.
אמן כן יהי רצון.

זית

ספר תהילים פרק קכח ג'

אֶשְׁתָּךְ כִּגְפָן כִּגְפָן פְּרִיָהּ בְּיָרְכְתִי בְּיָתְךָ בְּנֵיד כְּשִׁתְּלִי זִיתִים סְבִיב לְשַׁלְחָנְךָ:

מדרשים

למה נמשלו ישראל לזית? לומר לך: מה זית אינו מוציא שָׁמְנוּ אלא על-ידי כְּתִיתָהּ, אף ישראל אין חוזרים למוטב אלא על-ידי יְסוּרִים. מה זית אין עליו נושרים לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, אף ישראל אין להם בְּטִילָה עולמית, לא בעולם-הזה ולא בעולם-הבא.

יברכו פרי העץ, ויאכלו. לאחר מכן יתפללו על בניהם על העקרות

אבינו אב הרחמן, שמע תפילתנו ותאזין שעותנו, שיהיו כל העקרות נפקדות חיש קל מהרה, וילדו ברחמיך בנים חיים וקיימים.

ויתרבו עמך בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר.

וכשם שגברו רחמיך על אבינו הראשון, אחד היה אברהם אבינו ושרה אמנו אשר זכרתם לטובה, ותפקדם לעת זקנתם ונתת להם את יצחק, והבטחת להרבות זרעו ככוכבי השמיים. כן יהמו נא רחמיך על כל עקרות עמך בית ישראל, אשר עיניהם תלויות אליך, לבד שתתן להם זרע של קיימא לעבודתך ויראתך. רחם עליהם למענך, ופקדם לטובה. ומלא משאלותם ברחמים, ותעתר להם ותשמע תפילתם ותתן להם הריון חיש מהרה, ויזכו להוליד זרע של קיימא וישמחו אביהם ואמם בהם, ויזכו לגדלם לתורה, חופה ומעשים טובים לאורך ימים ושנים טובות. אמן.

תאנה

ספר שיר השירים, פרק ב', י"ב- י"ג

הנְצַנִּים נָראוּ בְאֶרֶץ עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצָנוּ: הַתְּאֵנָה חֲנֻטָה פְּגִיָה וְהַגְּפָנִים סְמֹדֵר נִתְּנוּ רֵיחַ קוֹמֵי לֶךְ רַעֲיָתִי יִפְתִּי וְלִכִּי לֶךְ

מדרש

"מפני מה נמשלה תורה לתאנה? שרוב האילנות, הזית והגפן והתמרה נלקטין כאחד, והתאנה נלקטת מעט מעט. כך התורה, היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשתיים.

יאכלו הפרי ויתפללו

תפילה על לימוד תורה

יהי רצון שאלמד את תורתך הקדושה ביראה, באהבה ובשמחה גדולה. ותשמח בתורתך. ואזכה ללמוד על מנת ללמד ולקיים. ועל ידי הלימוד אתקן מידותי ומעשי. ושתשרה שכונתך בתוכינו ותגלה כבוד מלכותך עלינו מהרה.

תמר

ספר תהילים פרק צב

צָדִיק כְּתָמֵר יִפְרַח כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ

דרש רבי חייא בר לולייני: מאי (תהלים צ"ב) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, אם נאמר תמר למה נאמר ארז, ואם נאמר ארז למה נאמר תמר? אילו נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר: מה תמר אין גזעו מחליף - אף צדיק חס וחלילה אין גזעו מחליף, לכך נאמר ארז, אילו נאמר ארז ולא נאמר תמר, הייתי אומר: מה ארז אין עושה פירות - אף צדיק חס וחלילה אין עושה פירות, לכך נאמר תמר ונאמר ארז. (תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה עמוד א).

יאכלו הפרי ויתפללו

תפילה על תלמידי חכמים וצדיקים

הבוחר במשה עבדו ובנבאי האמת והצדק יהי רצון מלפניך לשלוח לנו מנהיג אמיתי רועה נאמן, שיהיה לו כח לקרבנו אליך באמת. את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. ויה"ר מלפניך שתמשיך עלינו ותשפיע עלינו אמונה וקדושה בזכות הצדיקים מעמך ישראל. ועשה למענך ולמען כל הצדיקים שהיו בכל דור ודור עד עתה, אכ"ר.

שיר

צדיק כתמר יפרח, כארז בלבנון ישגה

שיר

יעלה יעלה בואי לגני הנץ רימון גם פרח גפני:
 יבוא דודי ויכין צעדיו ויאכל את פרי מגדיו,
 אם ידידי ארכו נדודיו איך יחידה אשב על כני:
 שוב אלי את בת אהובה, שובי את ואני אשובה,
 הנה עימי זאת אות כתובה, כי בתוכך אתן למשכני:
 רעי דודי נפשי פדית, ולך רעיה אותי קנית,
 עתה לי בן כמים זרית, ואיך תאמר דוד אהבתי:

שנה אחת בט"ו בשבט שהה בעל 'חידושי הרי"מ' אצל מורו ורבו - רבי מנחם מנדל מקוצק. אמר רבי מנחם מנדל לחידושי הרי"מ: אמור דבר תורה לכבוד היום. נענה חידושי הרי"מ, והתפלפל ארוכות בהלכות מצוות התלויות בארץ ובאילן. לאחר שסיים את דברי תורתו, נאנח רבי מנחם מנדל אנה עמוקה ואמר לו: אם היינו זוכים להיות עכשיו בארץ ישראל, במקום לשמוע את דברי תורתך, היינו פשוט יושבים ואוכלים מפירותיה הקדושים.

"חביבה ארץ ישראל שבחר בה הקב"ה".
 עפ"י המכילתא: "עד שלא נבחרה ארץ ישראל היו כל הארצות כשרות לדברות, משנבחרה ארץ ישראל - יצאו כל הארצות".
 וכן בתנחומא: "חביבה עלי ארץ ישראל שקדשתי אותה מכל הארצות".

רימון

"הנצו הרימונים" - אלו התינוקות שיושבים ועוסקים בתורה, ויושבים שורות כגרעיני רימונים. (מסכת עירובין)

הרואה רימון בחלום יצפה למצוות שנאמר: "כפלח הרמון רקתך" אפילו רקנים שבישראל מלאים מצוות כרמון. (ברכות)

יאכלו הפרי ויתפללו

תפילה על כף זכות

אדרבה, תן בליבנו, שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונו. ושנדבר כל אחד את חברו בדרך הישר והרצוי לפניך ואל יעלה בליבנו שום שינאה מאחד על חברו, חלילה. ותחזק אותנו באהבה אליך, כאשר גלוי וידוע לפניך, שיהא הכל נחת רוח אליך. אמן כן יהי רצון.

(מתפילתו של ר' אלימלך מלזינסק)

אתרוג

ספר ויקרא, פרק כ"ג

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל וְשָׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

מדרשים

"פרי עץ הדר", מלמד שטעם עזו ופריו שונים.

הרואה אתרוג בחלום הדור הוא לפני קונו שְׁנַאֲמַר: "פרי עץ הדר" (תענית נ"ז)

תפילה לט"ו בשבט לאחר אכילת אתרוג. ממון הבן איש חי (מקוצר) מספר לשון לימודים ח"א סימן ל"ו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרֵי עֵשֶׂה פְּרֵי לְמִינֵהוּ אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאֶרֶץ וַיְהִי כֵן: וַתּוֹצֵא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פְּרֵי אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב:

אנא ה' הושיעה נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה:

אנא ה' הצליחה נא היום הזה לאילן הוא ראש השנה:

אל נא חלף קהלה אשר אליך תערוג, וברך התות והאגוז והאתרוג:

ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתברך כל אילנות האתרוג, להוציא פירותיהם בעיתם, ויוציאו אתרוגים טובים יפים ומהודרים ונקיים מכל מום. ויהיו מצוים לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום שהם. לקיים בהם מצות נטילה עם הלולב בחג הסוכות שיבואו עלינו לחיים טובים ולשלום, ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתעזרנו ותסיענו לקיים, מצוה זו של נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג, כתקנה בזמנה בחג הסוכות, שיבוא עלינו לחיים טובים ולשלום בשמחה ובטוב לבב, ותזמין לנו אתרוג יפה ומהודר ונקי ושלם וכשר כהלכתו.

ויהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתברך כל מיני האילנות, ויוציאו פירותיהם ברובי שמנים וטובים ויתקיים בנו ובכל ישראל אחינו מקרא שכתוב, לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך, כי כבר רצה האלהים את מעשיך: באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי:

ר' אבא מנשק כיפי דעכו ("כיפי", אלמוגים, או סלעים - רש"י שם. רבי אבא הגיע לארץ בספינה והורידה אותו בנמל עכו וזה היה המקום הראשון בארץ ישראל שרגלו דרכה).

ר' חנינא מתקן מתקליה. כלומר, אם היה רואה אבנים או תל עפר בדרך שמפריע להולכי הדרך, היה מתקנו כדי שלא יוציאו לעז על ארץ ישראל, וכלשון רש"י: "משוה ומתקן מכשולי העיר מחמת חיבת הארץ שהיתה חביבה עליו ומחזר שלא יצא שם רע על הדרכים". אבל התוספות (שם בד"ה רבי חנינא) מבארים שהיה רבי חנינא שוקל את האבנים אם הם קלות או כבדות. וכשמצאן כבדות ידע שהגיע לארץ, והיה מנשקן וקרא עליהן את הפסוק הזה "כי רצו עבדיך את אבניה".

ר' אמי ורבי אסי קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא. כלומר, כשהיו יושבים ללמוד בקיץ והשמש מחממת, היו יושבים בצל. ובחורף, היו יושבים בשמש להתחמם. וכל זה כדי לראות ולהראות שבחה של ארץ.

ולכן לא יאמר אדם "כמה חם בארץ ישראל ואי אפשר לסבול זאת" או "כמה קר בארץ ישראל", אלא יאמר "קר לי" או "חם לי".

ועוד אומרת הגמרא: ר' חייא בר גמדה מיגנדר בעפרה (היה מתגלגל בעפרה) שנאמר "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו".

שיר

"אתה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד"

תפוח

שיר השירים

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי ד' הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה ד' סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני:

אמר רבי חמא בן רבי חנינא מאי דכתיב: "כתפוח בעצי היער" למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, כך ישראל הקדימו נעשה לנשמע.

תפילה על אהבת ה'

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתתנני לאהבה לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי, ותגמלני חסדים טובים. ואזכה לקים בשלמות מצות "ואהבת את יהוה אלהיך", שיהיה שם שמים מתאהב על ידי. ואהיה אהוב למעלה ונחמד למטה, ואמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם. אכ"ר.

יאכלו הפרי ויתפללו

אותם שנים היו שנות ה'צנע' שבראשית שנותיה של המדינה. והנה, באחד ה'טישים' (השולחנות) חילק ר' אהרון כ'שיריים' תפוחים מהארץ. בהתאם לאילוצי הימים ההם, לא היו התפוחים מובחרים. במרחק גדול מהרבי עמדו כמה חסידים עשירים מחוץ לארץ והתלחשו ביניהם. הרבי קלט את ההתלחשות וציווה עליהם לספר לו על מה התלחשו. החסידים התביישו בדבריהם, אך חזקה עליהם מצוותו של הרבי, והם התוודו - "אמרנו, שבפעם הבאה שנבוא אל הרבי, נביא לו מחו"ל

תפוחים יפים". אמר להם הרבי - לכו לשטוף את פיכם במים ואחר תשובו אלי. כששבו החסידים, ביקש מהם הרבי, אמרו אחרי - והורה להם לחזור על משפט זה שלשה פעמים - "התפוחים של ארץ ישראל טובים, יפים וטעימים".

שיר

דוֹרֵךְ בְּךָ אֶרְבַּע אַמוֹת

אֶרֶץ צְבִי

סוֹלֵחַ לָהּ אֲשֵׁמוֹת

צוּרֵי מִשְׁגְּבֵי

יִתְמוּ הַמְּלַחְמוֹת

מִסְכֵיבֵי

יוֹצֵר כָּל הַנְּשֻׁמוֹת

גוֹאֵל תְּבִיא

אֲשִׁיר לְךָ אֶרֶץ חֲמֻדָּה...

תְּמִיד עֵינֵי צוֹפִיָּה עֲפָרָךְ אֲנִי שׁוֹקֵךְ

בְּתוֹכְךָ שׁוֹכֵן יְיָ שׁוֹפֵט בְּצִדֵק

אֲשִׁיר לְךָ אֶרֶץ חֲמֻדָּה

בְּלֵב חֲשׂוֹךְ

אֶת אֶרֶץ נִבְחָרָה

אֶת מְשׁוֹשׁ כָּל תִּבְל

כִּי בּוֹרָא דוֹק

אֶת לְנוֹ תִפְאָרָה

תְּמִיד עֵינֵי צוֹפִיָּה

עֲפָרָךְ אֲנִי שׁוֹקֵךְ

בְּתוֹכְךָ שׁוֹכֵן יְיָ

שׁוֹפֵט בְּצִדֵק

לְמָה רוּעָה נְאֻמָּן בְּךָ חֲשֵׁךְ

וְלָרְאוֹתֶךָ לֹא נָתַן רַק מִמְרַחֵק

וּבְתוֹכְךָ לֹא נִטְמָן כְּךָ אֵל חֲשֵׁק

אֲשִׁיר לְךָ אֶרֶץ חֲמֻדָּה...

תְּמִיד עֵינֵי צוֹפִיָּה

עֲפָרָךְ אֲנִי שׁוֹקֵךְ

בְּתוֹכְךָ שׁוֹכֵן יְיָ

שׁוֹפֵט בְּצִדֵק

חרוב

מדרשים

אמר ר' יוחנן: זכורני, כשהיה תינוק בוצע חרוב - נמשך חוט של דבש על שתי זרועותיו (בבא בתרא צ"א,ב).

"חשק נטיעת האילנות נובע מחץ הטבת הדורות הבאים המובלט בתקפו בעץ החרוב" (הרב קוק).

פעם אחת היה מהלך בדרך, (חוני המעגל) ראה אדם אחד שהוא נוטע חרוב. אמר לו: זה לכמה שנים טוען פרות?, אמר לו: לשבעים שנה. אמר לו: כלום ברי לך שתחיה שבעים שנה, ותאכל ממנו? אמר לו: אני מצאתי את העולם בחרובים; כשם שנטעו אבותי לי כך אטע אני לבני (מסכת תענית).

אמר רב יהודה אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת: כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני (ר' חנינא בן דוסא) וחנינא בני די לו קבב (כקילו וארבע מאוד גרם) חרובין מערב שבת לערב שבת (ברכות י"ז).

יאכלו הפרי ויתפללו:

תפילה על הסתפקות במועט

יהי רצון מלפניך שתזכני ברחמיך הרבים למדת ההסתפקות, שאזכה להיות מסתפק במועט מהעולם הזה. ואשתמש בעולם הזה, בקדושה ובטהרה גדולה לשמך ולזכרך לבד, ולהרבות בצדקה. ואזכה לקיים מקרא שכתוב: "טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט".

אגוז

ספר שיר השירים פרק ו יא-יב

אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים: לא ידעתי נפשי שמתני מרקבות עמי נדיב.

מדרשים

למה נמשלו ישראל לאגוז? מה אגוז זה אם נופל לתוך הטנופת את נוטלו ומורקו ושוטפו ומדיחו והוא חוזר כתחילתו והוא יפה לאכילה, כך כל מה שישאל מתלכלכין בעונות כל ימות השנה, בא יום הכפורים ומכפר עליהם מה אגוז זה האבן שוברו, כך התורה שקרואה אבן שנא' (שמות כ"ד) "ואתנה לך את לוחות האבן", משברת את יצר הרע

יאכלו הפרי ויתפללו:

תפילה לשבר הקליפות

יהי רצון מלפניך אל רחום וחונן שתעזורני לשבר כל הקליפות שהם התאות הדמיונות המניעות והבלבולים שמתגברים בכל פעם כשהאדם רוצה לעלות מדרגא לדרגא. אנא יהוה מלא רחמים הושיעני ועזורני וסיעני וחזקני ואמצני, ותן לי כח ועצה וגבורה, וחכמה ושכל דקדושה. וזכני לשברם ולבטלם. אכ"ר.

בר יוחאי, שמן משחת קודש,
 נמשחת ממדת הקודש,
 נשאת ציץ נזר הקודש,
 חבוש על ראשך פארך: בר יוחאי.

בר יוחאי, מושב טוב ישבת,
 יום נסת יום אשר ברכת,
 במערת צורים שעמדת,
 שם קנית הודך והדרך: בר יוחאי.

בר יוחאי, עצי שטים עומדים,
 לימודי ה' הם לומדים,
 אור מפלא אור היקוד הם יוקדים,
 הלא המה יורך מוריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, ולשדה תפוחים,
 עליית ללקוט בו מרקחים,
 סוד תורה כציצים ופרחים,
 נעשה אדם נאמר בעבורך: בר יוחאי.

בר יוחאי, נאזרת בנבורה,
 ובמלחמת אש דת השערה,
 וחרב הוצאת מתערה,
 שלפת נגד צורריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, למקום אבני שיש,
 הגעת לפני אריה ליש,

גם גלת כותרת על עיש,
 תשורי ומי ישוריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, בקדש הקודשים,
 קו ירוק מחדש חודשים,
 שבע שבתות סוד חמישים,
 קשרת קשרי שי"ן קשריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, יו"ד חכמה קדומה,
 השקפת לכבודו פנימה,
 שלשים ושתים נתיבות,
 ראשית תרומה,
 את כרוב ממשח זיו אוריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, אור מופלא רום מעלה,
 יראת מלהביט כי רב לה,
 תעלומה ואין קורא לה,
 נמת עין לא תשוריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, אשרי יולדתך,
 אשרי העם הם לומדיך,
 ואשרי העומדים על סודך,
 לבושי חשן תמיך ואוריך: בר יוחאי.

בר יוחאי, זכותו יגן עלינו,
 ועל כל ישראל אינו,
 שיבוא ויגאלנו במהרה, אמן ואמן.

זְכַנְי ה' יְתַבְרַךְ לְנִטְע בְּמוֹ-יְדֵי עֲצֵי-פְרֵי בְּסִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, לְקַיֵּם (ויקרא יט):
 "זְכִי תְבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם". (הגר"א מוילנא)

תפילה לסיום הסדר

יהי רצון מלפניך, ה', אלקינו ואלוקי אבותינו, שתעלנו לשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו, ושם נקיים מצות תרומות ומעשרות וכל המצות התלויות בארץ, אשר הנחלת לאבותינו - היא "ארץ זבת חלב ודבש", "ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" - כאשר צויתנו בתורתך על ידי משה עבדך.

אנא, ה'! למען שמך הגדול, הגדל חסדך עמנו וקים לנו את הדבר, אשר הבטחתנו על ידי משה עבדך "ונתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם". וקים בנו את הדבר אשר הבטחתנו על ידי ישעיה נביאך "ובנו בתים וישבו ונטעו כרמים ואכלו פירים". וקים בנו אשר הבטחתנו על ידי עמוס נביאך: "הנה ימים באים נאום ה' ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה ושבתי את שבות עמי ישראל ובנו ערים נשמות וישבו ונטעו כרמים ושתו את ינם ועשו גנות ואכלו את פריהם". וקים בנו אשר הבטחתנו על ידי יחזקאל נביאך: "והרביתי את פרי העץ ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים", ונאמר "ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתום פריו לחדשיו יבכר כי מימיו מן המקדש המה יוצאים והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה". אכי"ר.

אביהם של ישראל

שיעור כזית

מתוך הספר "אביהם של ילדי ישראל"

כתובות צ"ט

ברכה אחרונה

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם

על פירות משבעת המינים
על העץ ועל פרי העץ

על היין
על הגפן ועל פרי הגפן

על 5 מיני דגן
על המחיה ועל הכלכלה

נוסח אשכנז

ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשובוע מטובה. רחם (נא) יהוה אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך. ועל מזבחך. ועל היכלך. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. והעלנו לתוכה. ושמחנו בבנינה ונאכל מפריה ונשבוע מטובה ונברכך עליה בקדשה ובטהרה. כי אתה יהוה טוב ומטיב לכל ונודה לך על הארץ

נוסח עדות המזרח

ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשובוע מטובה. רחם יהוה אלהינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך. ועל מזבחך. ועל היכלך. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. והעלנו לתוכה. ושמחנו בבנינה ונברכך עליה בקדשה ובטהרה. כי אתה טוב ומטיב לכל ונודה לך (יהוה אלהינו) על הארץ

על פירות משבעת המינים
ועל הפירות.

על של ארץ-ישראל
ועל פרותיה.

על היין
ועל פרי הגפן.
על של ארץ-ישראל
ועל פרי גפנה.

על 5 מיני דגן
ועל המחיה ועל הכלכלה.
על של ארץ-ישראל
ועל מחיתיה ועל כלכלתה.

ברוך אתה יהוה על הארץ

על פירות משבעת המינים
ועל הפירות.
על של ארץ-ישראל
ועל פרותיה.

על היין
ועל פרי הגפן.
על של ארץ-ישראל
ועל פרי גפנה.

על 5 מיני דגן
ועל המחיה.
על של ארץ-ישראל
ועל מחיתיה.

ספרו של מרן הראשון לציון המקובל האלקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל מאמר מרדכי - הלכות לימות החול

מתוך הספר:

"קריאתה בנסיעה - אם נוסע ברכבת או במכונית וכדו' - יכול לקרוא קריאת שמע בעת הנסיעה. אבל אם הוא נוהג ורוצה לקרוא - חייב לעצור"

"כיסויי ראש לנשים - נשים רווקות אינן חייבות בכיסוי הראש כשעומדות לתפילה."

חובה בכל בית
עכשיו במחיר מיוחד!

להזמנות: 02-6521195 או באתר: www.harav.co.il

ניתן להשיג גם בפורמט כוסי.